

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

Інститут архітектури, будівництва та енергетики

Кафедра архітектури та містобудування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту
архітектури будівництва та
енергетики

 Мазур М. П.

«31» 08/ 2018 р.

ОСНОВИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РЕСТАВРАЦІЇ БУДІВЕЛЬ ТА
СПОРУД

РОБОЧА ПРОГРАМА

Перший (бакалаврський) рівень
(рівень вищої освіти)

галузь знань	19 <u>Архітектура та будівництво</u> (шифр і назва)
спеціальність	191 <u>Архітектура та містобудування</u> (шифр і назва)
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u> обов'язкова /вибіркова

Робоча програма з дисципліни “Основи реконструкції та реставрації будівель та споруд” для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою на здобуття ступеня бакалавр за спеціальністю «191 Архітектура та містобудування».

Розробник:

зав. кафедри архітектури
та містобудування, к.арх.,

Лукомська З. В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
архітектури та містобудування

Протокол від «31» 08 2018 року № 1.

Завідувач кафедри архітектури
та містобудування

Лукомська З. В.

Узгоджено:

Завідувач випускової кафедри архітектури
та містобудування

Лукомська З. В.

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни “Основи реконструкції та реставрації будівель та споруд” з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах			
			Семестр 6		Семестр 7	
	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	7	-	3	-	4	-
Кількість модулів	2		1		1	
Загальний обсяг часу, год	210		90		120	
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	90		36		54	
лекційні заняття	36		18		18	
семінарські заняття	-					
практичні заняття	54		18		36	
лабораторні заняття	-					
Самостійна робота, год, у т.ч.	120		54		66	
виконання курсового проекту (роботи)	-		-		-	
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	-		-		-	
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	36		18		18	
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	36		18		18	
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	36		18		18	
підготовка звітів лабораторних робіт	3		-		-	
підготовка до екзамену	12		-		12	
Форма семестрового контролю	Диф. залік, екзамен		Диф. залік		Екзамен	

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета викладання дисципліни “Основи реконструкції та реставрації будівель та споруд“ полягає в отриманні студентами фундаментальних знань щодо охорони та реставрації пам’яток архітектури та цінної історичної забудови.

В процесі вивчення дисципліни студенти ознайомлюються із засадами та головними принципами сучасної реставрації та реконструкції та методикою науково-дослідних і проектних робіт для пам’яtkового архітектурного об’єкта, а також пристосування його до можливих функцій.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен засвоїти головні реставраційні поняття та терміни, а також знати методику попередніх передпроектних досліджень, методику проведення комплексних наукових досліджень, засади вибору реставраційного методу та вибору відповідної функції для пам’яток архітектури.

Підготовлений фахівець повинен вміти:

1. виконувати попередні реставраційні роботи, проводити аналіз вихідних історико-архітектурних матеріалів, виконувати фіксацію пам’яток, узагальнювати матеріали натурних та історико-архівних досліджень, виконувати проекти реставрації та пристосування пам’ятки в цілому та окремих архітектурних деталей.

2. проаналізувати існуючий стан житлового будинку та розробити пропозиції, які передбачають покращення житлових умов мешканців будинку, в разі зміни функціонального призначення запропонувати нове функціональне навантаження споруди, а також представити архітектурно-естетичний образ об’єкта, виконати проект реконструкції споруди в необхідному обсязі та згідно із завданням.

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин ДФН	Література
М1	Основи реставрації та реконструкції	18	
ЗМ1	Основи реставрації та реконструкції	18	
Т 1.1.	Головні принципи сучасної реставрації. Основи сучасних понять “пам’ятка архітектури” і “реставрація”. Пам’ятка. Пам’ятка архітектури. Пам’ятка містобудування. Реставрація. Типи реставрації. Мета реставрації. Консервація. Ремонт пам’ятки.	4	
Т 1.2	Головні засади реставрації та консервації. Історичні передумови становлення теорії наукової реставрації. Сучасна теорія архітектурної реставрації. Головні види робіт на пам’ятках архітектури і область їх використання. Реставраційний ремонт. Фрагментарна та цілісна реставрація. Зміцнення. Розкриття. Заміна. Відтворення. Реставраційна реконструкція. Пристосування. Регенерація. Ревіталізація. Ревалоризація.	4	
Т 1.3	Головні види робіт на пам’ятках архітектури і область їх використання. Навчальна екскурсія у міста Львів, Жовква.	2	
Т 1.4	Комплексні наукові дослідження пам’яток архітектури при їх реставрації. Попередні реставраційні роботи. Аналіз вихідних історико-архітектурних матеріалів. Бібліографічні і архівні дослідження Фіксація пам’яток: Архітектурно-археологічні обміри, натурні обстеження (зондажі, шурфи), детальні інженерні обстеження, історико-архітектурні дослідження, мистецтвознавчі дослідження.	2	
Т 1.5	Проект реставрації та пристосування пам’ятки архітектури. Вибір конкретного реставраційного рішення. Головні методи реставраційної практики: аналітичний та синтетичний. Пристосування пам’ятки. Найважливіші вимоги. Характер використання пам’ятки. Вимоги до функціонального зонування пам’ятки.	2	
Т 1.6	Проект реставрації та пристосування фрагмента інтер’єру. Проект реставрації архітектурної деталі. Вибір конкретного реставраційного рішення.	2	

	Головні методи реставраційної практики: аналітичний та синтетичний. Пристосування пам'ятки. Найважливіші вимоги. Характер використання пам'ятки.		
Т 1.7	Історико-архітектурний комплекс. Поняття комплекс у архітектурі. Пам'ятка містобудування. Значний історичний містобудівний об'єкт. Рядовий історичний містобудівний об'єкт. Охоронна зона пам'ятки. Зона регулювання забудови. Зона охорони історичного ландшафту. Зона охорони археологічного культурного шару. Глибинна охоронна зона. Пошук концепції реставрації та розвитку комплексу.	2	
М2	Концепція реконструкції житлової забудови	18	
ЗМ1	Концепція реконструкції житлової забудови	18	
Т 2.1.	Композиційні питання реконструкції міських кварталів, роль вулиць, площ, пішохідних вулиць.	4	
Т 2.2	Реконструкція споруд без зміни і зі зміною функціонального призначення. Перепланування житлових споруд першого покоління індустриального виробництва. Реконструкція збірних будинків.	2	
Т 2.3	Надбудова споруд. Конструктивні схеми надбудов. Надбудова споруд мансардним поверхом.	2	
Т 2.4	Покращення зовнішнього вигляду споруд. Три методи робіт по збереженню, відновленню чи покращенню зовнішнього вигляду споруд. Прикладами покращення фасадів будинків індустриального виробництва.	2	
Т 2.5	Прибудови, вставки, вбудовані елементи, підйом споруд Види прибудов Варіанти формування житлових груп за допомогою вставок. Тип вставки. Вузли вертикальних комунікацій: сходові клітки, ліфти, сміттєпроводи.	2	
Т 2.6	Благоустрій дворів територій <ul style="list-style-type: none"> • Зона відпочинку; • Спортивно-ігрова зона; • Господарська зона; • Зона руху. 	2	
Т 2.7	Закордонний досвід реконструкції житлової забудови Навчальна екскурсія у міста Польщі.	4	

Всього:

М1 – змістових модулів 1

М2 – змістових модулів 1

3.2 Теми практичних занять

Теми практичних (семінарських) занять дисципліни наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми практичних (семінарських) занять

Шифр		Обсяг годин ДФН	Література
М1	Основи реставрації та реконструкції	18	
ЗМ1	Основи реставрації та реконструкції.	18	
П 1.1.	Інвентарна картка пам'ятки архітектури. Проектно-графічна робота.	4	
П 1.2	Комплексні наукові дослідження пам'яток архітектури при їх реставрації. Інвентарна картка пам'ятки архітектури. Попередні реставраційні роботи.	2	
П 1.3	Інвентарна картка пам'ятки архітектури. Аналіз вихідних історико-архітектурних матеріалів.	2	
П 1.4	Інвентарна картка пам'ятки архітектури. Бібліографічні і архівні дослідження.	2	
П 1.5	Інвентарна картка пам'ятки архітектури. Архітектурно-археологічні обміри.	2	
П 1.6	Інвентарна картка пам'ятки архітектури. Натурні обстеження (зондажі, шурфи).	2	
П 1.7	Інвентарна картка пам'ятки архітектури. Детальні інженерні обстеження.	2	
П 1.8	Інвентарна картка пам'ятки архітектури. Історико - архітектурні дослідження. Мистецтвознавчі дослідження.	2	
М2	Концепція реконструкції житлової забудови Проектно-графічна робота	36	
ЗМ1	Концепція реконструкції житлової забудови	36	
П 2.1.	Композиційні питання реконструкції міських кварталів.	6	
П 2.2	Реконструкція споруд без зміни і зі зміною функціонального призначення. Перепланування житлових споруд першого покоління індустріального виробництва. Реконструкція збірних будинків.	6	
П 2.3	Надбудова споруд. Конструктивні схеми надбудов. Надбудова споруд мансардним поверхом.	6	
П 2.4	Покрашення зовнішнього вигляду споруд. Три методи робіт по збереженню, відновленню чи покращенню зовнішнього вигляду споруд. Прикладами покращення фасадів будинків індустріального виробництва.	6	
П 2.5	Прибудови, вставки, вбудовані елементи, підйом споруд Види прибудов Варіанти формування житлових груп за допомогою вставок. Тип вставки. Вузли вертикальних комунікацій: сходові клітки, ліфти,	6	

	сміттєпроводи.		
П 2.6	Благоустрій дворових територій <ul style="list-style-type: none"> • Зона відпочинку; • Спортивно-ігрова зона; • Господарська зона; • Зона руху. 	6	

4 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	Форма звітності
М1	Основи реставрації та реконструкції	54		
ЗМ1	Основи реставрації та реконструкції	54		
Т 1.1	Комплексні наукові дослідження пам'яток архітектури при їх реставрації.	8		Інвент. картка пам'ятки арх - ри
Т 1.2	Аналіз вихідних історико-архітектурних матеріалів.	6		Інвент. картка пам'ятки арх - ри
Т 1.3	Бібліографічні і архівні дослідження.	8		Інвент. картка пам'ятки арх - ри
Т 1.4	Архітектурно-археологічні обміри.	8		Інвент. картка пам'ятки арх - ри
Т 1.5	Натурні обстеження (зондажі, шурфи).	8		Інвент. картка пам'ятки арх - ри
Т 1.6	Детальні інженерні обстеження.	8		Інвент. картка пам'ятки арх - ри
Т 1.7	Історико - архітектурні дослідження. Мистецтвознавчі дослідження.	8		Інвент. картка пам'ятки арх - ри
М2	Концепція реконструкції житлової забудови	66		
ЗМ1	Концепція реконструкції житлової забудови	66		
НЕ 2.1	Композиційні питання реконструкції міських кварталів.	12		Проектно-графічна робота
НЕ 2.2	Реконструкція споруд без зміни і зі зміною функціонального призначення.	12		Проектно-графічна робота
НЕ 2.3	Надбудова споруд.	10		Проектно-графічна робота
НЕ 2.4	Покрашення зовнішнього вигляду споруд.	12		Проектно-графічна робота
НЕ 2.5	Прибудови, вставки, вбудовані елементи, підйом споруд	10		Проектно-графічна робота
НЕ 2.6	Благоустрій дворових територій	10		Проектно-графічна робота

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

1. Баранов Н. Н. Силуэт города. – М., 1980. – С. 68 – 72.
2. Бевз М. В. Проблема збереження різночасових містобудівних історичних комплексів у архітектурній тканині міста.//Урбаністично-архітектурні проблеми міст Галичини. Збірник наукових праць. – Львів, 1996. – С. 21 – 28.
3. Бевз М., Лукомська З. Проблеми і досвід регенерації історичних центрів у містах Італії// Місто. - Львів, 2005. - №1. - С. 49 - 57.
4. Борисевич Е. Реконструкция исторических городов. Особенности метода исследования (на примере Ленинградской области). – Развитие и совершенствование планировочной структуры исторических городов. – Л.: ЛИСИ., 1989. – С. 29 – 38.
5. ДБН В.2.2-9-2009 Громадські будинки та споруди. Основні положення.
6. Зосимов Г. И. Пространственная организация города. – М., 1976. – С. 24 – 35.
7. Косточкин В.В. Проблемы воссоздания в архитектурном наследии. // Строительство и архитектура. – Москва, 1982. – 62с.
8. Крашенинников А. В. Жилые кварталы: Учеб. пособие для архитектурно-строит, спец. вузов/Под общ. ред. Н. Н. Миловидова, Б. Я. Орловского, А. Н. Белкина. — М.: Высш. шк., 1988.-87 с: ил.
9. Лавров В.А. Развитие планировочной структуры исторически сложившихся городов. – М.: Стройиздат, 1977. – С. 42 – 78.
10. Лукомська З. Збереження та пристосування елементів історико-архітектурної спадщини. (На прикладі історичного центру м. Івано-Франківська). – Проблеми збереження і використання культурної спадщини в Україні. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Святогірськ, 25-27 травня 2005 р. – Слов'янськ, 2005. - С. 84 – 89.
11. Подъяпольский С. С. и др. Реставрация памятников архитектуры.— М., Стройиздат, 1988.
12. Посацький Б. С. Основи урбаністики. – Львів., 1999. – Ч.І. Процеси урбанізації та територіальне розпланування. – 116 с.
13. Посацький Б. С. Основи урбаністики. – Львів., 2001. – Ч.ІІ. Розпланування та забудова міст. – 242 с.
14. Посацький Б. С. Реконструкція сформованих міст. – Львів, 1985. – 75 с.
15. Пруцын О. И., Рымашевский Б., Борусевич В. Архитектурно-историческая среда, - М. “Стройиздат”. – 1990. – С. 12 – 233.
16. Реконструкция и обновление сложившейся застройки города. Учебное пособие для вузов./ Под общей ред. Грабового П. Г., Харитоновой В. А.– М.: Издательства “АСВ“и”Реалпроект” 2006. – С. – 624.
17. Реконструкция крупных городов. – М., 1972. – 154 с.
18. Реконструкция центров исторических городов, - М.: “Стройиздат”. – 1987. – С. 176–207.
19. Рудницький А. М. Розвиток міст західних областей УРСР та їх соціалістична реконструкція/ Учебний посібник для студентів архітектурної спеціальності Львівського політехнічного інституту. – Львів, 1971. – 56 с.
20. Руководство по реконструкции городов. – М., 1979. – С. 3 – 45.
21. Шепелев Н.П., Шумилов М.С. Реконструкция городской застройки: Учеб. для строит, спец. вузов.— М.: Высш. шк., 2000.—271 с; ил.

4.2 Література та методичне забезпечення практичних занять

22. Лукомська З.В., Василишин В.Я. Основи реконструкції та реставрації архітектурних комплексів: навчальний посібник. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. – 136 с.

23. Лукомська З.В. Архітектурно-містобудівна спадщина західної України. Частина I. Історико-архітектурний розвиток міста Івано-Франківська (Станіславова): конспект лекція. - Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2014. – 84 с.
24. Лукомська З.В., Лукомська Г.В. Реконструкція багатоповерхового житлового будинку: методичні вказівки до курсової роботи. – Івано-Франківськ: Факел, 2013. – 26 с.

5 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Дається детальна інформація про методи контролю знань студентів на лекціях, практичних та лабораторних заняттях. Зразок схеми нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблиці 5. За даними таблиці 5 на початку семестру розробляється робочий план дисципліни.

Таблиця 5 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни “Основи реконструкції та реставрації будівель та споруд”

Види робіт, контролюються	Максимальна кількість балів
M1 - Основи реставрації та реконструкції	
Контроль засвоєння змістового модуля 1	100 балів
Інвентарна картка пам'ятки архітектури. Проектно-графічна робота.	50
Залік	50
Всього	100
M2 - Концепція реконструкції житлової забудови	
Контроль засвоєння змістового модуля 1	100 балів
Концепція реконструкції житлової забудови. Проектно-графічна робота.	50
Екзамен	50
Всього	100

Диференційований залік з дисципліни виставляється студенту відповідно до чинної шкали оцінювання, що наведена нижче.

Остаточне оцінювання екзамену з дисципліни проводиться відповідно до вимог чинного Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу студентів»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни